

SVENSKA
SPÅRVÄGSFÖRENINGEN

SKANDINAVISKA
SPÅRVÄGS-
OCH
LOKALBANEMÖTET
I STOCKHOLM

DEN 27—30 AUGUSTI 1930

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

	Sid.
Program	8
Mötesdeltagare	11
Protokoll	22
Styrelseberättelse	33
Revisionsberättelse	36
 Föredrag:	
Lokaltrafiken i Stockholm. Direktör <i>Gösta Hellgren</i>	37
» » Köpenhamn. Direktör <i>A. Juel-Hansen</i>	45
» » Oslo. Direktör <i>Hj. Samuelson</i>	53
» » Helsingfors. Direktör <i>G. Idström</i>	63
Olika slag av spårvägs- och omnibusstaxor. Direktör <i>C. A. Reuterswärd</i>	71
Nya vagn typer i spårvägs- och omnibussdrift. Direktör <i>E. Hultman</i>	85
Diskussionsinlägg	100
Kraftekonomi vid olika trafikmedel. Direktör <i>H. Ångström</i>	109
Diskussionsinlägg	119
Forsøg med forskellige Bremsesystemer for Sporvogne ved Københavns Sporveje. Ingenjör <i>J. Balslev</i>	121
Diskussionsinlägg	162
Våra trafikmål. Ombudsman <i>Wilhelm Augustinsson</i>	165
Tre års utvikling av busstyper ved A/S Oslo Sporveier. Ingenjör <i>E. Isdahl</i>	179
Diskussionsinlägg	188
Drift med Trolleyomnibusser. Direktör <i>A. R. Angelo</i>	191
Prov med Hesselmanmotorn i Stockholms Spårvägars omnibussdrift. Ingen- jör <i>Thor Lange</i>	197
Diskussionsinlägg	208

SVENSKA SPÅRVÄGSFÖRENINGEN.

Grundad år 1905.

Styrelse:

Ordförande:

Hellgren, G., direktör, Stockholms spårvägar.

Vice ordförande:

Reuterswärd, C. A., direktör, Göteborgs spårvägar.

Övriga ledamöter:

Hultman, E., direktör, Malmö spårvägar,

Lange, O., spårvägschef, Hälsingborgs spårvägar.

Nerell, Å., direktör, Stockholm—Rimbo Järnvägs Aktiebolag.

Suppleanter:

Hjorth, E., direktör, Lidingö Trafikaktiebolag.

Ångström, H., direktör, Uppsala spårvägar.

Sekreterare:

Augustinsson, Wilh., ombudsman, Stockholms spårvägar.

Ordförandens och sekretariatets

adress: Tegnérsgatan 2 A, 1 tr., Stockholm.

telefon: Namnanrop: »Spårvägen» eller 803 08.

Medlemmar:

Hedersledamot:

Hjortzberg, Ernst, kapten, Stockholm.

Ordinarie medlemmar:

Aktiebolaget Stockholms Spårvägar,
Gävle Stads Spårvägar,
Göteborgs Spårvägar,
Hälsingborgs Stads Spårvägar,
Järnvägsaktiebolaget Stockholm—Saltsjön,
Jönköpings Spårvägar,
Karlskrona Stads Spårvägar,
Lidingö Trafikaktiebolag,
Luossavaara—Kiirunavaara Aktiebolag,
Malmö Stads Spårvägar,
Norrköpings Spårvägar,
Spårvägsaktiebolaget Sundsvall—Skön,
Spårvägsaktiebolaget Upsala—Mälaren,
Stockholm—Rimbo Järnvägsaktiebolag,
Sundsvalls Spårvägs Aktiebolag,
Trafikaktiebolaget Stockholm—Södra Lidingön,
Upsala Spårvägs Aktiebolag.

Extra medlemmar:

Asker, C. F., kapten, Stockholm,
Billing, I., byrådirektör, Råsunda,
Bolinder, Nils, byråchef, Stockholm,
Enström, A. F., kommerseråd, Stockholm,
Ericsson, E. C., byrådirektör, Stockholm,
Insulander, C. J., överstelöjtnant, Stockholm,
Landtmanson, K., statsinspektör, Stockholm,
Lundin, Erik, direktör, Stockholm,
Pallin, K. A., trafikchef, Hagfors,
Ståhle, Viktor, major, Kalmar,
Ståhle, L. W., maskininspektör, Stockholm,
Tamm, Percy H:sson, ingenjör, Stockholm,
Tisell, Henrik A., civilingenjör, Stockholm,
Valsinger, P. Axel, byråchef, Stockholm,
Wendt, Ivar, direktör, Jonsered,
Östberg, Gustaf, kapten, Stockholm.

Passiva medlemmar:

Aktiebolaget Bofors, Bofors,
Aktiebolaget Scania-Vabis, Södertälje,
Aktiebolaget Svenska Järnvägsverkstäderna, Linköping.
Aktiebolaget Svenska Maskinverken, Södertälje,
Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget, Västerås,
Elektriska Aktiebolaget A. E. G., Stockholm.
Tidaholms Bruks Aktiebolag, Tidaholm.

Stadshuset.

Det första gemensamma skandinaviska spårvägs- och lokalbanemötet gick sommaren 1926 av stapeln i Oslo. Därvid beslöts, att dylika möten skulle vart tredje år alternerande avhållas i de olika skandinaviska länderna och att ledningen av det skandinaviska samarbetet skulle omhändervhas av ordförandena i de olika landens föreningar av spårvägs- och lokalbaneföretag.

Det blev den svenska sammanslutningen, *Svenska Spårvägsföreningen*, förunnat att anordna det andra skandinaviska mötet. Då föreningen år 1930 kunde fira sitt 25-årsjubileum, uppsköts mötet, som planmässigt skulle ägt rum år 1929, ett år och avhölls efter inbjudan från föreningen under tiden den 27—30 augusti 1930 i Stockholm.

För mötet hade följande program uppgjorts:

PROGRAM
FÖR
SVENSKA SPÄRVÄGSFÖRENINGENS SKANDINAVISKA MÖTE
I STOCKHOLM
den 27—30 augusti 1930.

Lokal: Stadshuset, Rådssalen.

Onsdagen den 27 augusti 1930.

- Kl. 10.30 1. Mötets öppnande.
Några uppgifter med anledning av Svenska Spårvägsföreningens 25-åriga tillvaro.
2. Val av ordförande.
3. Val av justeringsmän.
4. »*Lokaltrafiken i Nordens huvudstäder*»:
a) Stockholm: Direktör *Gösta Hellgren*.
b) Köpenhamn: Direktör *A. Juel-Hansen*.

Lunchpaus.

- Kl. 15.00 c) Oslo: Direktör *Hj. Samuelson*.
d) Hälsingfors: Direktör *G. Idström*.
5. »*Olika slag av spårvägs- och omnibusstaxor*»: Direktör *C. A. Reuterswärd*, Göteborgs spårvägar.
6. »*Nya vagntyper i spårvägs- och omnibussdrift*»: Direktör *E. Hultman*, Malmö spårvägar.
- Kl. 19.00 Aktiebolaget Stockholms Spårvägars middag å utställningens huvudrestaurant.
Klädsel: Smoking.

Torsdagen den 28 augusti 1930.

- Kl. 10.00 7. Svenska Spårvägsföreningens årsstämma:
a) Årsberättelsen.
b) Granskning av styrelsens förvaltning och därmed sammanhängande fråga om ansvarsfrihet.
c) Val av styrelse. (I tur att avgå äro: Herrar *Hellgren* och *Hultman*.)
d) Val av revisorer.
e) Val av nya medlemmar.
f) 1931 års möte.

Skandinaviska spårvägs- och lokalbanemötet i Stockholm 1930. Från förhandlingarna å Rådssalen i Stadshuset.

Norrström, Operan, Jakobs kyrka, Grand Hôtel.

- Kl. 10.30 8. »Kraftekonomi vid olika trafikmedel»: Direktör H. Ångström, Uppsala spårvägar.
 9. »Forsøg med forskellige bremsesystemer for Sporvogne ved Københavns Sporveje»: Ingenjör J. Balslev, Köpenhamns spårvägar.
 10. »Våra trafik- och skadeståndsmål»: Ombudsman W. Augustinsson, Stockholms spårvägar.

Lunchpaus.

- Kl. 15.00 11. »Tre års utvikling av busstyper ved A/S Oslo Sporveier»: Ingenjör E. Isdahl, Oslo spårvägar.
 12. »Drift med Trolleyomnibusse»: Direktör A. R. Angelo, Nordsjællands Elektricitets- og Sporvejs A/S.
 13. »Prov med Hesselmanmotorn i Stockholms Spårvägars omnibussdrift»: Ingenjör Th. Lange, Stockholms spårvägar.

Fredagen den 29 augusti 1930.

- Kl. 10.00 Utfärd till spårvägens nyanläggningar i förorterna.
 Kl. 14.00 Stockholms Stads lunch i Gyllene salen, Stadshuset.
 Förevisning av Stadshuset.

Lördagen den 30 augusti 1930.

- Kl. 10.30. Utfärd i skärgården med lunch vid Österskär, anordnad av Roslags-, Saltsjö- och Lidingöbanorna.

Till mötet hade inbjudits samtliga spårvägs- och lokalbaneföretag i Danmark, Norge och Finland. Från dessa länder hade följande representanter infunnit sig, nämligen:

Danmark:

Direktören *A. Juel-Hansen*, Köpenhamns spårvägar.
 Direktören *A. R. Angelo*, Nordsjællands Elektricitets og Sporvejs Aktieselskab.
 Trafikinspektören *C. V. Mathiesen*, Köpenhamns spårvägar.
 Avdelningsingenjören *G. R. Christophersen*, Köpenhamns spårvägar.
 Ingenjören *J. Balslev*, Köpenhamns spårvägar.

Norge:

Bankchefen *B. With*, Oslo spårvägar.
 Direktören *Hj. Samuelsen*, Oslo spårvägar.
 Överingenjören *Jakob de Rytter Kielland*, Oslo spårvägar.
 Driftsingenjören *Einar Isdahl*, Oslo spårvägar.
 Ingenjören *Erling Gjestland*, Bergens spårvägar.
 Direktören *Chr. J. Mohn*, Bergens spårvägar.
 Höiesteretsadvokaten *H. Munthe-Kaas*, Akersbanerne.

Finland:

Kanslidirektören *Jarl W. Andersin*, Hälsingfors spårvägar.
 Direktören *G. Idström*, Hälsingfors spårvägar.
 Ingenjören *Harald Dahlberg*, Hälsingfors spårvägar.

Särskild inbjudan hade utgått till Stockholmspressen samt till följande representanter för statliga och kommunala myndigheter m. fl.:

Överståthållaren *G. H. Elmquist*.
 Stadsfullmäktiges ordförande *K. A. Tengdahl*.
 Stadsfullmäktiges 1:e vice ordförande *C. G. Juhlin Dannfelt*.
 Borgarrådet *G. Söderlund*.
 Borgarrådet *Y. Larsson*.
 Borgarrådet *C. G. Björklund*.
 Borgarrådet *Harry Sandberg*.
 Byrådirektören *Vilhelm Hernlund*.
 Civilingenjören *Carl Fredrik Kleman*.
 Polismästaren *E. S. Hallgren*.
 Direktören *R. Dahlander*.
 Stadsplanedirektören *A. Lilienberg*.
 Hamndirektören *S. W. Vinberg*.
 Gatudirektören *N. K. Sundblad*.
 T. f. fastighetsdirektören *L. A. Dahlberg*.
 Finanssekreteraren *B. Nordwall*.

Andre polisintendenten *K. G. Bäckman.*
 Överingenjören *E. J. Berger.*
 Ingenjören *G. Nordgren.*
 Civilingenjören *K. J. E. Hesselman.*
 Civilingenjören *H. Tisell.*
 Civilingenjören *A. Julius Körner.*

I övrigt upptog deltagareförteckningen följande namn:

Aktiebolaget Stockholms Spårvägar.

Transportmästaren *J. A. Wallin.*
 Fabrikören *A. Lindmark.*
 Ledamoten av Försäkr.-rådet *O. Carlsson.*
 Fil. doktorn *I. Hallberg.*
 Överingenjören *G. H. Hultman.*
 Kontorschefen *Chr. Sjöström.*
 Direktören *O. F. Ström.*
 Disponenten *H. Almström.*
 Stadsfullmäktigen *A. V. Ferm.*
 Direktören *E. V. Forssberg.*
 Redaktören *Z. Höglund.*
 Fabrikören *C. J. Lund.*
 Fabrikören *P. Magnuson.*
 Faktorn *G. Persson.*
 Ombudsmannen *J. E. Andersson.*
 Ledam. av Drätselnämnden *C. S. Cruse.*
 Trafikdirektören *G. Welin.*
 Överingenjören *Th. Thelander.*
 Direktören *G. Hellgren.*
 Kamreraren *O. Westerberg.*
 Trafikchefen *E. Magnuson.*
 Banningenjören *R. Gripe.*
 Maskiningenjören *E. Engdahl.*
 Ombudsmannen *W. Augustinsson.*
 Ingenjören *Th. Lange.*
 Kamrersassistenten *F. Ljöfström.*
 Trafikchefsassistenten *A. Rosén.*
 Ingenjören *E. Axberger.*
 Ingenjören *H. Hjorth.*
 Ingenjören *E. Arding.*
 Trafikinspektören *C. Gundersen.*
 Trafikmästaren *C. Lindskog.*
 Verkmästaren *K. A. Hedström.*
 Körmästaren *C. Björnskog.*
 Bokhållaren *A. Jansson.*

Deltagare i Skandinaviska Spårvägs- och lokalbanemötet i Stockholm 1930. Borgargården i Stadshuset.

Utsikt över Slussen.

- Bokhållaren *W. Jonsson.*
 Kontorsskrivaren *M. Åkesson.*
 Vagnmästaren *G. Ehrling.*
 Banförmannen *G. A. Bengtsson.*
 Kontrollören *J. A. Gustafsson.*
 Kontrollören *Albin Wällström.*
 Spårvägsmannen *Ernst Johansson.*
 » *Verner Nordberg.*
 » *Helmer Hansson.*
 » *Erik Johansson.*
 » *O. E. Forsström.*
 » *Fritz Sahl.*
 » *Helmer Andersson.*
 » *Hjalmar Törnblom.*
 » *Eugén Bjurskog.*
 » *J. V. Borgström.*
 » *Oskar Andersson.*
 » *Henning Björkman.*
 » *Henning Thörn.*
 » *Erik Härdin.*
 » *Albert Andersson.*
 » *Petrus Johansson.*
 Ombudsmannen *K. F. Gustafsson.*
 Omnibussföraren *S. Hj. Sundberg.*
 » *G. Wattman.*

Utsikt från Mosebacke.

Omnibussföraren *N. I. Kretz.*
 Montören *A. K. K. Munkberg.*
 Biljettförsäljaren *K. S. Jonsson.*

Gävle Stads Spårvägar.

Kontorsbiträdet *J. W. Lindh.*
 Verkmästaren *Axel Olsson.*
 Ingenjören *Hugo Mebius.*
 Ingenjören *Sigfrid Landquist.*

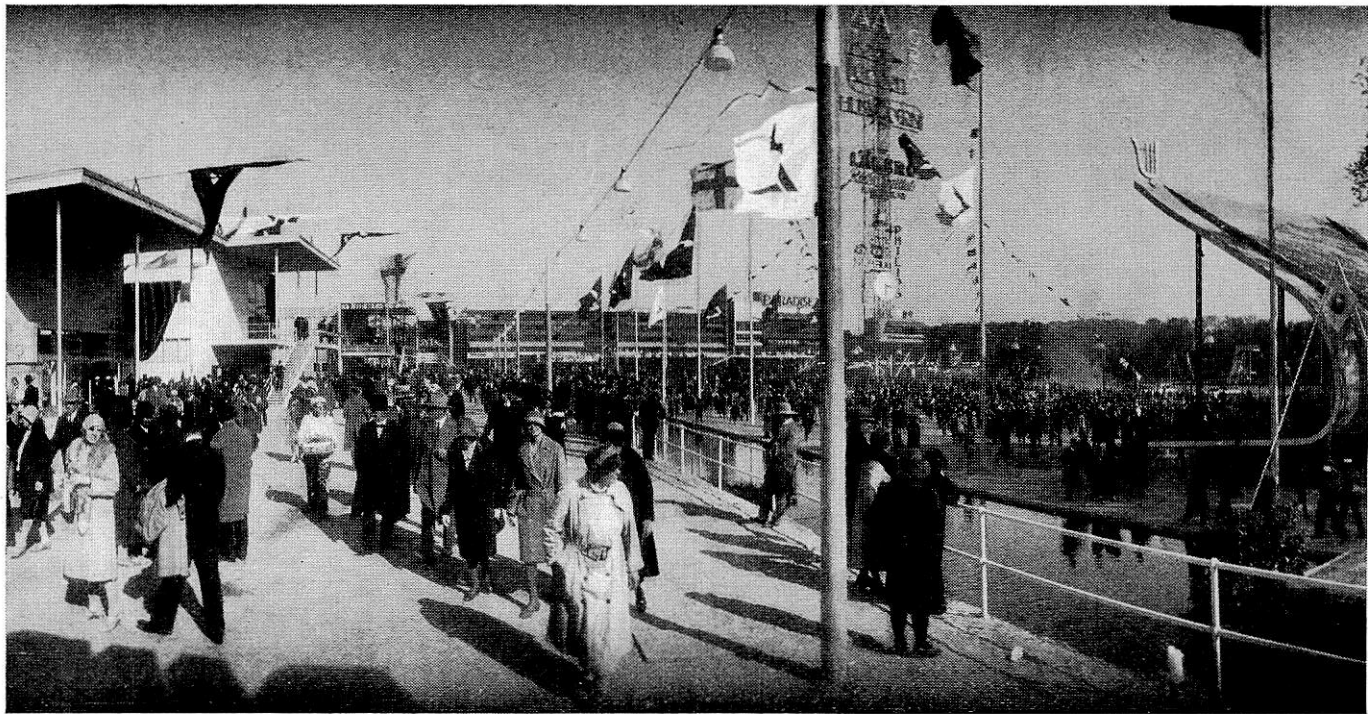
Göteborgs Spårvägar.

Kassören *Hugo Larsson.*
 Redaktören *Emil Rosén.*
 Bandirektören *A. Larsson-Ryhagen.*
 Ingenjören *A. J. Eduards.*
 Ombudsmannen *Curt Larsson.*
 Direktören *C. A. Reuterswärd.*
 Ingenjören *Thure Vidlund.*

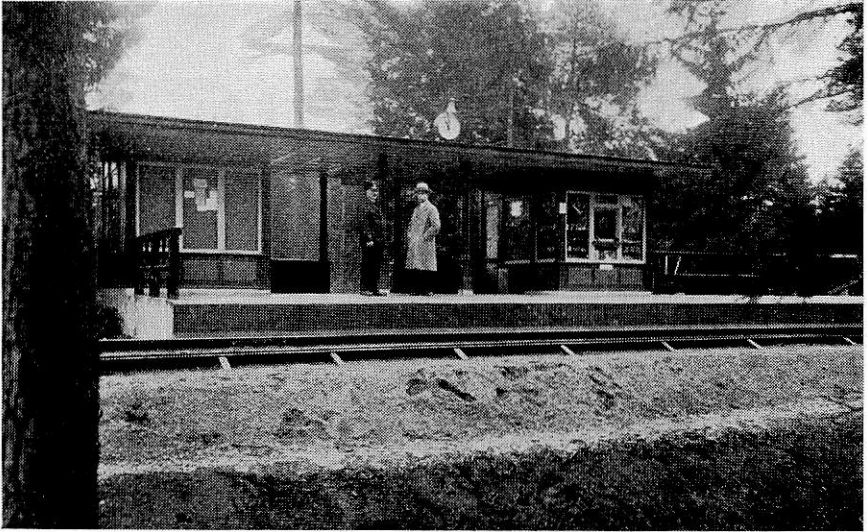
Hälsingborgs Stads Spårvägar.

Kassören *Anders Persson.*
 Byggmästaren *Nils Pehrsson.*
 Bankdirektören *Ernst Norrman.*
 Spårvägschefen *Otto Lange.*

*Järnvägsaktiebolaget Stockholm—Sattljsjön.*Trafikchefen *O. Walden.*Maskiningenjören *E. Grotte.**Jönköpings Spårvägar.*Civilingenjören *R. Linse.**Karlskrona Stads Spårvägar.*Kamreraren *Oskar Kloo.*Civilingenjören *H. Lund.**Lidingö Trafikaktiebolag.*Direktören *E. Hjorth.*Direktören *N. Myrmark.*Trafikinspektören *Sune Fogelberg.**Malmö Stads Spårvägar.*Direktören *P. A. Johansson.*Förste telegrafkontrollören *C. Th. Sandström.*Stadsfullmäktigen *Per Larsson.*Direktören *Einar Hultman.*Driftsingenjören *A. Bergman.**Norrköpings Spårvägar.*Byråingenjören *Thore Frisk.**Järnvägsaktiebolaget Upsala—Mälaren.*Direktören *H. Ångström* (se Upsala Spårvägs Aktiebolag).*Stockholm—Rimbo Järnvägsaktiebolag.*Generaldirektören *Gösta Malm.*Direktören *Åke Nerell.*Trafikchefen *Ernst Richnau.*Maskiningenjören *Joh. Lindholm.*Baningenjören *Hj. Ekholm.**Sundsvalls Spårvägs Aktiebolag.*Telegrafdirektören *Axel Vedholm.*Civilingenjören *Alf Lindén.**Trafikaktiebolaget Stockholm—Södra Lidingön.*Fil. doktorn *Gustaf Dalén.*Hamndirektören *S. W. Vinberg.*

Stockholmsutställningen.

Linje 12. Ändstationen vid Nockeby.

Direktören *Nils Westberg*.
 Majoren *Hj. Unander*.
 Kaptanen *J. A. Ericsson*.

Upsala Spårvägsaktiebolag.

Majoren *Anders Sjöstedt*.
 Direktören *Hilding Ångström*.

Hedersledamot.

Kaptanen *Ernst Hjortzberg*.

Extra medlemmar.

Byrådirektören *I. Billing*.
 Byråchefen *Nils Bolinder*.
 Kommerserådet *A. F. Enström*.
 Byrådirektören *E. C. Ericsson*.
 Statsinspektören *K. Landtmanson*.
 Direktören *Erik Lundin*.
 Trafikchefen *K. A. Pallin*.
 Maskininspektören *L. W. Ståhle*.
 Majoren *Viktor Ståhle*.
 Ingenjören *Percy H:sson Tamm*.
 Byråchefen *P. Axel Valsinger*.
 Direktören *Ivar Wendt*.
 Kaptanen *Gustaf Östberg*.

Linje 19. Ändstationen vid Örby.

Passiva medlemmar.

Aktiebolaget Bofors:

Gjuteriingenjören *Halvar Nyquist.*

Aktiebolaget Scania-Vabis:

Direktören *G. Lindmark.*
 Ingenjören *K. Fridolf Öhrn.*
 Ingenjören *Aug. Nilsson.*
 Löjtnanten *T. Bönnelyche.*

Aktiebolaget Svenska Järnvägsverkstäderna:

Överingenjören *Carl Johan Ugglå.*

Aktiebolaget Svenska Maskinverken:

Direktören *Per Deurell.*
 Ingenjören *Gunnar Liljegren.*
 Kontorschefen *F. S. Ekberg.*

Allmänna Svenska Elektriska A.-B.:

Ingenjören *C. Wijkborn.*
 Ingenjören *W. Heinrichi.*

Elektriska Aktiebolaget A. E. G.:

Civilingenjören *Sigurd Halden.*

Drottningholms slott.

Tidahołms Bruks Aktiebolag:

Direktören *Otto E. F. Schmidt.*

Även damerna hade talrikt slutit upp. Härom vittnar följande förteckning å deltagande

Damer:

- Fru *Jarl W. Andersin*, Hälsingfors.
- Fröken *Lilly Andersson*, Stockholm.
- Fru *A. R. Angelo*, Hellerup.
- Fru *Elsa Augustinsson*, Stockholm.
- Fru *Elsa Bergman*, Malmö.
- Fru *Alma Billing*, Råsunda.
- Fru *Signe Dahlberg*, Hälsingfors.
- Fru *E. Dalén*, Lidingö.
- Fru *Brita Deurell*, Södertälje.
- Fru *A. J. Eduards*, Göteborg.
- Fru *Greta Ekholm*, Stockholm.
- Fru *Brita Elmquist*, Stockholm.
- Fru *Britta Fogelberg*, Stockholm.
- Fru *Amalie Gjestland*, Bergen.
- Fru *Astrid Gripe*, Stockholm.
- Fröken *Anna Haglund*, Stockholm.
- Fru *Rachel Heinrici*, Västerås.
- Fru *Signe Hellgren*, Stockholm.

Fru *Lotten Hjorth*, Stockholm.
 Fru *Hildur Hjortzberg*, Stockholm.
 Fru *Agnes Hultman*, Stockholm.
 Fru *Margit Hultman*, Malmö.
 Fröken *Milanka Hultqvist*, Stockholm.
 Fru *G. Idström*, Hälsingfors.
 Fru *Helga Landquist*, Gävle.
 Fru *Maja Landtmanson*, Stockholm.
 Fru *Artemisia Lange*, Stockholm.
 Fru *Hanna Larsson*, Göteborg.
 Fru *Signe Lilja*, Malmö.
 Fröken *Elsa Linde*, Stockholm.
 Fru *Karin Lindén*, Sundsvall.
 Fru *Vivan Lindholm*, Stockholm.
 Fru *Eva Lindmark*, Stockholm.
 Fru *P. Mohn*, Bergen.
 Fru *Helga Munthe-Kaas*, Skoyen.
 Fru *Britta Myrmark*, Lidingö.
 Fröken *Emma Möller*, Stockholm.
 Fru *Edit Nerell*, Stockholm.
 Fru *Sigrid Norrman*, Hälsingborg.
 Fröken *Bodil Norrman*, Hälsingborg.
 Fröken *Eva Proffe*, Stockholm.
 Fru *Maria Reuterswärd*, Göteborg.
 Fröken *Gertrud Reuterswärd*, Göteborg.
 Fru *Henriette Richnau*, Stockholm.
 Fru *Sera Rosén*, Göteborg.
 Fru *Allie Ryhagen*, Göteborg.
 Fru *Ellen Schmidt*, Tidaholm.
 Fru *Stella Tamm*, Stockholm.
 Fru *Alma Tengdahl*, Stockholm.
 Fru *Ebba Unander*, Stockholm.
 Fru *O. Walden*, Saltsjöbaden.
 Fru *Regina Wallin*, Stockholm.
 Fröken *Maj Wallin*, Stockholm.
 Fru *Nils Westberg*, Lidingö.
 Fru *Gertrud Westerberg*, Stockholm.
 Fru *Märta Vinberg*, Stockholm.
 Fru *Margareta Ångström*, Uppsala.

Alla olycksprofetior till trots ingick *den 27 augusti 1930* i Stockholm med strålande sol, och under alla mötesdagarna visade yädreets makter Mälardrottningen och de kongressande lokaltrafikmännen sitt välbehag med molnfri himmel och idealisk sommarvärme. Kongressen till ära hade stadens gator smyckats med de fyra nordiska ländernas flaggor.

Själva mötesförhandlingarna ägde rum i Stadshuset, där Stockholms Stadskollegium ställt till mötets förfogande stadsfullmäktiges sessionssal, den s. k. Rådssalen, med därtill hörande svit av rum med ingång genom »De hundraes valv».

Här samlades strax före kl. 10 de till ett 150-tal uppgående mötesdeltagarna med damer. Mötesmärket, en bronsplakett med Skandinavians karta och med inskriptionerna: »Skandinaviska Spårvägsrådet i Stockholm 1930» och »Svenska Spårvägsföreningen 25 år 1905—1930» utdelades jämte program, övrigt mötestryck samt det av »Teknisk Tidskrift» med anledning av mötet utgivna specialnumret. Mötesexpedition var anordnad i Stadshuset och förestods av bokhållaren W. Jons-son, biträdd av fröknarna Lilly Andersson, Milanka Hultqvist och Elsa Linde, Stockholms Spårvägar.

Under öppningshögtidligheterna utfördes musik av Stockholms Spårvägspersonalens musikkår under ledning av musikdirektören K. A. Kallin.

Kl. 10.30 togo förhandlingarna sin början.

Protokoll, hållet vid Svenska Spårvägsföreningens Skandinaviska möte i Stockholm den 27—30 augusti 1930.

Onsdagen den 27 augusti 1930.

§ 1.

Ordföranden i styrelsen för Aktiebolaget Stockholms Spårvägar transportmästaren J. A. Wallin hälsade å Stockholms Stads och spårvägsbolagets vägnar Svenska Spårvägsföreningen och mötesdeltagarna från in- och utlandet välkomna till Stockholm, och överlämnade här-efter ordet till föreningens ordförande, direktör Gösta Hellgren, Stock-
holm.

§ 2.

Herr Hellgren framförde föreningens tack för inbjudan att till Stock-
holm förlägga årets möte. Efter en välkomsthälsning till de närvarande, speciellt till representanterna för grannländerna, förklarade herr Hell-
gren det andra skandinaviska spårvägs- och lokalbanemötet öppnat.

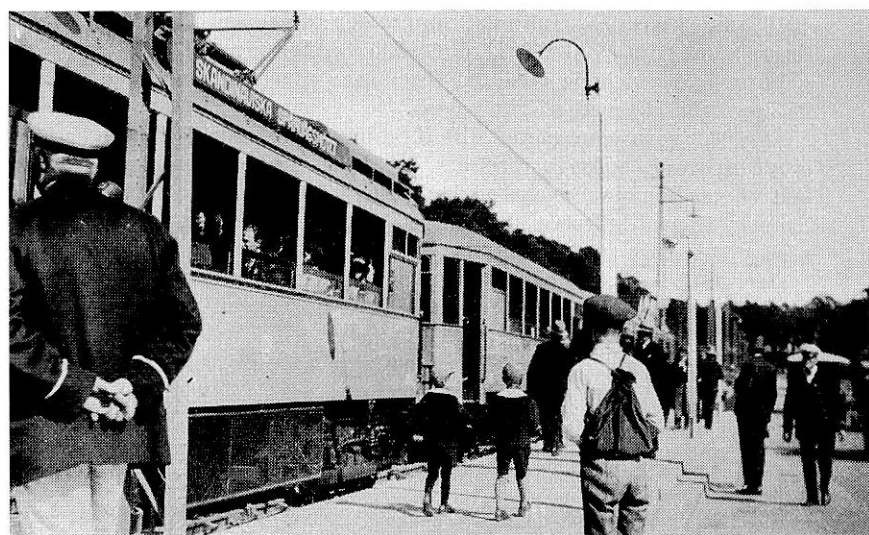
§ 3.

Med anledning av Svenska Spårvägsföreningens 25-åriga tillvaro läm-
nade herr Hellgren härefter i följande ordalag några uppgifter rörande
föreningens bildande och dess utveckling:

När i början av detta sekel de befintliga hästspårvagnarna i Stock-
holm, Göteborg och Malmö elektrifierats och nya elektriska spårvägar
anlagts och voro under anläggning i ytterligare några svenska städer,

Mötesbussarna.

Örbytåget.

uppkom frågan att genom en sammanslutning mellan de olika spårvägsförvaltningarna i en förening söka vinna närmare kontakt företagen emellan i syfte att låta de tekniska, trafiktekniska och driftsekonomiska erfarenheterna från det ena företaget komma till nytta vid de övriga företagens drift.

På initiativ av dåvarande verkställande direktören i Stockholms Nya Spårvägsaktiebolag, kapten Ernst Hjortzberg, sammanträdde i Stockholm i slutet av år 1904 representanter för de dåvarande svenska spårvägsföretagen för dryftande av frågan om en dylik sammanslutning.

Vid detta sammanträde uppdrogs åt kapten Hjortzberg, ingenjör Reuterswärd och trafikchefen Sundblad att vidare utreda och framkomma med definitivt förslag i frågan.

Detta ledde till att vid sammanträde den 11 september 1905 i Stockholm Svenska Spårvägsföreningen bildades med ett antal av 5 medlemmar, nämligen Stockholms Nya Spårvägsaktiebolag, Stockholms Södra Spårvägsaktiebolag, Göteborgs spårvägar, Malmö Stads Spårvägar och Hälsingborgs Stads Spårvägar.

Det är en stor glädje att i dag, 25 år efteråt, se här närvarande några av de män, som voro med vid föreningens bildande, nämligen föreningens nuvarande hedersledamot, kapten Ernst Hjortzberg, direktören vid Göteborgs spårvägar C. A. Reuterswärd och chefen för Hälsingborgs spårvägar ingenjören Otto Lange.

Jag ber härmed att få framföra föreningens tack till dessa herrar för det goda arbete, de under dessa många år nedlagt på föreningen, och riktar jag särskilt detta tack till kapten Hjortzberg, som under 13 år i egenskap av ordförande lett föreningens öden.

I detta samband vill jag också med vördnad och tacksamhet nämna två män, båda numera avlidna, nämligen konsul O. Trapp, Hälsingborg, som var en av föreningens stiftare och dess ordförande från 1905 till 1910, samt konsul A. Hultquist, som under 16 år varit föreningens sekreterare samt från 1923 till sin död 1926 var föreningens ordförande.

Föreningens och de anslutna företagens utveckling under de gångna 25 åren vill jag med siffror belysa.

År 1905 voro som nämnt till föreningen anslutna 5 företag, uteslutande drivande spårvägsrörelse. År 1930 räknar föreningen sammanlagt 38 medlemmar, varav en hedersledamot samt som ordinarie medlemmar 16 trafikföretag, drivande lokalbane-, spårvägs- och omnibussrörelse, 14 extra medlemmar och 7 passiva medlemmar.

De till föreningen anslutna företagen kunde för år 1905 uppvisa en total passageraresiffra av 56 milj. och utgjorde motsvarande siffra för år 1929: 264 milj.

Förbrukad elektrisk energi har ökats från 7 milj. kwt år 1905 till 55 milj. kwt år 1929.

Antalet anställda i de anslutna företagen var år 1905 sammanlagt 1 562 personer och har till år 1929 vuxit till 5 600 personer.

Denna väldiga utveckling har givetvis också ställt stora krav på föreningen. Även om föreningen under sina första 25 år icke utfört några storverk, må dock ingen rättvis bedömare kunna bestrida, att föreningen

genom sin verksamhet mången gång varit lokaltrafiken till gagn vid lö-
sande av de ofta besvärliga och trafiktekniska problemen.

Jag hoppas att så även må bli fallet i framtiden och att föreningen
alltjämt skall veta att hävda sin ställning som en god representant för
svenskt lokaltrafikväsen.

1884.

De närvarande hyllade varmt de tillstädeskomna pionjärerna för
spårvägsmännens samarbete, särskilt föreningens initiativtagare, förre
ordförande och ende hedersledamot, kaptenen Ernst Hjortzberg, Stock-
holm.

§ 4.

På förslag av herr Wallin utsågos härefter
direktörerna Gösta Hellgren, Stockholm,

A. Juel-Hansen, Köpenhamn,

Hj. Samuelson, Oslo, och

G. Idström, Helsingfors,

till ordförande vid mötets förhandlingar.

Ombudsmannen vid Stockholms Spårvägar Wilhelm Augustinsson
hade att som föreningens sekreterare föra protokollet vid mötesför-
handlingarna.

§ 5.

Till justeringsmän valdes förutom herr Hellgren trafikchefen E. Mag-
nuson och maskiningsjören J. Lindholm, båda i Stockholm.

§ 6.

Herr Hellgren inledde härefter föredragen med att redogöra för
»Lokaltrafiken i Stockholm» (Bil. A.).

§ 7.

Herr Juel-Hansen begagnade inledningsvis tillfället att till Svenska
Spårvägsföreningen framföra de utländska gästernas tack för inbjud-
ningen att delta i föreningens 25-årsjubileum och höll därefter före-
drag om »Lokaltrafiken i Köpenhamn». (Bil. B.).

§ 8.

Härefter redogjorde herr Samuelson för »Lokaltrafiken i Oslo»
(Bil. C.).

Kl. 13 avbrötos förhandlingarna.

Gemensam lunch intogs å Operakällaren. För färden från och till
Stadshuset liksom i övrigt under den tid mötet varade hade spårvägs-
bolaget ställt till mötsdeltagarnas förfogande sex med de nordiska län-
derns flaggor prydda omnibussar, bärande namnet »Skandinaviska
spårvägsrådet».

Förhandlingarna återupptogs kl. 15.

§ 9.

Herr Idström höll föredrag om »*Lokaltrafiken i Helsingfors*». Föredraget (Bil. D.) beledsagades av ljusbilder.

§ 10.

Härefter följde ett av ljusbilder beledsagat föredrag av direktör C. A. Reuterswärd, Göteborg, om »*Olika slag av spårvägs- och omnibuss-taxor*» (Bil. E.).

§ 11.

Direktören E. Hultman, Malmö, höll föredrag om »*Nya vagntyper i spårvägs- och omnibussdrift*» (Bil. F.). Föredraget belystes med ljusbilder.

Kl. 16.40 avbrötos förhandlingarna.

Till kl. 19 hade Aktiebolaget Stockholms Spårvägar inbjudit mötesdeltagarna till middag å Stockholmsutställningens huvudrestaurant.

Vid middagen presiderade styrelseordföranden herr Wallin och spårvägschefen herr Hellgren. Den förre hälsade gästerna välkomna och framförde sedan en varmhjärtad hyllning till Svenska Spårvägsföreningen med anledning av 25-årsjubileet. Herr Hellgren talade för de utländska deltagarna, vilket tal å dessas vägnar besvarades av herr Juel-Hansen. Talet för damerna hölls av trafikchefsassistenten A. Rosén, varjämte herr Paul Magnuson föredrog en bordsvisa. Gästernas tack framfördes av överståthållaren H. Elmquist.

Efter middagen följde dans i »Paradiset».

Torsdagen den 28 augusti 1930.

Förhandlingarna togo sin början kl. 10.30, varvid Svenska Spårvägsföreningen först avhöll sin

ordinarie föreningsstämma.

§ 12.

1. Efter föredragning av förvaltnings- och revisionsberättelserna för år 1929 beviljade stämman styrelsen ansvarsfrihet för sagda års förvaltning.

2. Styrelseledamöterna herrar Hellgren, Stockholm, och Hultman, Malmö, som voro i tur att avgå, fingo sina mandat förnyade till årsmötet 1933.

3. Till revisorer för år 1931 omvaldes kamreraren Otto Westerberg och kaptenen J. A. Ericsson, båda i Stockholm.

Från Stockholms Spårvägars middag i Stockholmsutställningens huvudrestaurant.

4. På förslag av styrelsen valdes härefter:

till *ordinarie medlem*: Spårvägsaktiebolaget Sundsvall—Skön, och till *extra medlemmar*: överstelöjtnanten Carl J. Insulander, och civilingenjören H. Tisell, båda i Stockholm.

5. Beslöt stämman att med tacksamhet antaga en av ordföranden i styrelsen för Malmö Stads Spårvägar, direktören P. A. Johansson, framförd inbjudan att avhålla 1931 års möte i Malmö.

§ 13.

I anslutning till sitt föredrag under gårdagen förevisade herr Hultman, Malmö, en färgfilm över spårvägs- och omnibusstrafiken i olika in- och utländska städer.

Dessförinnan hade maskiningenjören E. Engdahl, Stockholm, och direktören H. Ångström, Uppsala, haft ordet för inlägg i anledning av samma föredrag.

§ 14.

Härefter följde ett av ljusbilder beledsagat föredrag av direktören H. Ångström, Uppsala, om »*Kraftekonomi vid olika trafikmedel*» (Bil. G.).

På föranledande av direktören A. R. Angelo, Hellerup, lämnade föredragshållaren vissa kompletterande upplysningar till föredraget.

§ 15.

Ingenjören J. Balslev, Köpenhamn, höll föredrag om »*Forsøg med forskellige bremsesystemer for Sporvogne ved Københavns Sporveje*» (Bil. H.). Föredraget beledsagades av ljusbilder och demonstrerades av ritningar m. m.

I anslutning härtill lämnade överingenjören J. Kielland, Oslo, vissa upplysningar angående Oslo sporveiers bromssystem.

Härefter avbrötos förhandlingarna och intogs gemensam lunch å restaurant Mosebacke.

Kl. 15.30 återupptogs förhandlingarna.

§ 16.

Ombudsmannen Wilhelm Augustinsson, Stockholm, höll föredrag om »*Våra trafikmål*» (Bil. I.).

§ 17.

Härefter redogjorde ingenjören E. Isdahl, Oslo, för »*Tre års utvikling av busstyper ved A/S Oslo Sporveier*» (Bil. K.).

Efter föredraget, som beledsagades av ljusbilder, följde diskussion med inlägg av direktörerna G. Lindmark, Aktiebolaget Scania-Vabis, och E. Hultman, Malmö, samt ingenjören Thor Lange, Stockholm.

§ 18.

Direktören A. R. Angelo, Hellerup, höll härefter ett av ljusbilder beledsagat föredrag om »*Drift med Trolleyomnibusse*» (Bil. L.).

§ 19.

I ett av ljusbilder beledsagat föredrag redogjorde härefter ingenjören Thor Lange, Stockholm, för »*Prov med Hesselmanmotorn i Stockholms Spårvägars omnibusdrift*» (Bil. M.).

Uppfinnaren, civilingenjören K. J. E. Hesselman, som var tillstådes under föredraget, blev föremål för de närvarandes hjärtliga hyllning.

Efter föredraget demonstrerades av ingenjör Lange den omnibuss, vari Hesselmanmotorn inmonterats.

Då föredragningslistan härmed genomgåtts, förklarade herr Hellgren kl. 18.10 mötesförhandlingarna avslutade och uttalade därvid föreningens tack till alla mötesdeltagarna, speciellt de utländska gästerna och föredragshållarna.

Herr Reuterswärd avtackade mötespresidiet, varefter herr Angelo gjorde sig till tolk för de utländska gästerna och framförde deras tack till Svenska Spårvägsföreningen för de givande mötesdagarna.

Kl. 19 intogs gemensam middag å utställningens huvudrestaurant.

Tredje och fjärde mötesdagarna ägnades åt demonstrationer och utflykter.

Fredagen den 29 augusti 1930.

Efter samling å Drottningholmsvägen vid Fridhemsgatan avreste mötesdeltagarna kl. 10.50 i flaggprydda spårvagnståg, jämväl dessa med mötets särbeteckning, längs spårvägslinje 12 över Tranebergsbro genom förstadssamhällena Äppelviken, Smedslätten och Ålsten till *Nockeby*, dit linjen hösten 1929 förlängts. Vid ankomsten till *Nockeby* mottogos resenärerna av musik från spårvägspersonalens musikkår. Sedan utsikten från ändstationen med dess enastående perspektiv längs landsvägen ned mot Drottningholms slott vederbörligen beundrats, fortsatte färden i mötesbussarna till *Drottningholm*. Kaffe och förfriskningar intogos här i det fria, medan musiken utförde bl. a. respektive länders nationalsånger, som åtföljdes av fyrfaldiga hurrarop.

Busskavalkaden återvände kl. 11.50 mot staden. Under ledning av tjänsteförrättande fastighetsdirektören L. A. Dahlberg gick färden över de nyexploaterade småstuge- och egnahemsområdena vid Olofslund över Ålstens, Smedslättens och Äppelvikens välordnade villasamhällen, ned genom Stora Mossens slingrande vägar åter till Alvik och därifrån till stadens centrum.

Via Gamla staden fördes deltagarna över Söders höjder och Skanstull till Slakthuset för att, såsom det sedermera kom att heta i tidningsreferaten, inofficiellt öppna *Örbybanan*. Vid Slakthusets hållplats väntade tvenne extratåg, sammansatta av nya, ännu ej i trafik insatta vagnar, målade i förortstågens nya höglå färgton. Här mötte överståthållare Elmquist, som uttryckt en önskan att deltaga i den första spårvagnsfärden till Örby. Förda av överkörmästaren C. Granath och körmästaren O. J. Svensson satte sig lågen kl. 12,35 i rörelse och fortsatte utan uppehåll den halvmilslånga nya bansträckan genom Stureby till ändstationen vid Örby skola. Här möttes tågen och färddeltagarna med stormande ovationer av Örbyborna, som gått man ur huse, stora som små.

Efter återkomsten till Slakthuset skedde ånyo övergång från spårvagn till buss, och färden ställdes åter mot staden, därvid vägen togs Skånegatan—Söder Mälarstrand över den nyligen öppnade Västra Skeppsbroleden till Stadshuset. Under arkaderna i Stadshusträdgården avlämnades här färddeltagarna för att såsom stadens gäster deltaga i den lunch, som med anledning av mötet gavs kl. 14 i *Gyllene salen*. Samling skedde i Prinsens Galleri, där gästerna mottogos av stadsfullmäktiges andre vice ordförande direktören Fredrik Ström.

Vid lunchen utövades värdskapet av herr Ström, som i sitt hälsningsanförande med kraft och entusiasm framhöll de lokala kommunikationernas betydelse för en sund och lycklig utveckling av det moderna samhället.

Herr Hellgren tackade å Svenska Spårvägsföreningens vägnar för den storartade gästfrihet staden under mötesdagarna visat föreningen och deltagarna i det skandinaviska spårvägsrådet. Å de utländska gästernas vägnar ägnade herr Idström i ett entusiastiskt anförande staden Stockholm sin hyllning.

Efter lunchen förevisades Stadshuset. De flesta mötesdeltagarna beagnade även tillfället att beundra den enastående utsikten från Stadshustornet.

Lördagen den 30 augusti 1930.

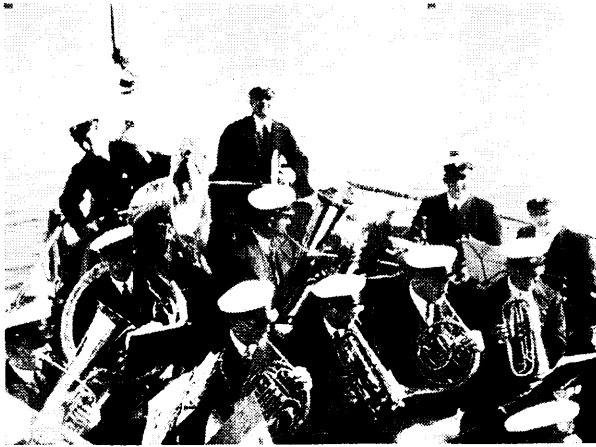
Sedan mötesdeltagarna haft tillfälle att å Lidingöbanornas ändstation vid Humlegården besiktiga en Norra Banan tillhörig, nyinredd motorvagn, anträdde på inbjudan av Roslags-, Lidingö- och Saltsjöbanorna kl. 10.30 från Karl XII:s torg en lustresa i skärgården med ångfartyget »Kanholmen». Färdledare var direktören Åke Nerell.

Efter passerande av Vaxholm och Oscar Fredriksborg nåddes efter några timmars härlig resa målet, *Österskär*, där lunch intogs i parken vid Österskärs Pensionat. Välkomstalet hölls av herr Nerell. Å de utländska gästernas vägnar talade höiesteretsadvokat H. Munthe-Kaas, överingenjören J. Kielland och direktören G. Idström, varje anförande med sin speciella adress.

Återfärden till staden företogs med extratåg, som kl. 16.15 avlämnade färddeltagarna å Stockholms Östra station.

Vid protokollet:
Wih. Augustinsson.

Justeras:
Gösta Hellgren.
E. Magnuson. J. Lindholm.

Musikkåren.

Styrelsen för Svenska Spårvägsföreningen får härmed avgiva följande

BERÄTTELSE FÖR ÅR 1929.

1. Årsmötet 1929:

Efter inbjudan av Göteborgs Spårvägar avhöll föreningen sitt 25. årsmöte i Göteborg måndagen den 23 och tisdagen den 24 september 1929. Sistnämnda dag hade 50 år förflutit, sedan allmän spårvägs- trafik påbörjades i Göteborg, och voro mötesdeltagarna inbjudna till de högtidligheter, med vilka jubileet firades. — Mötesförhandlingarna föreligga i tryck.

2. Medlemmar:

Å Göteborgsmötet invaldes

till *extra medlem*:

e. Byråchefen i Kommunikationsdepartementet Majoren Nils Boller:

till *passiva medlemmar*:

Aktiebolaget Scania-Vabis, Södertälje,
Aktiebolaget Svenska Järnvägsverkstäderna, Linköping,
Aktiebolaget Svenska Maskinverken, Södertälje, och
Tidaholms Bruks Aktiebolag, Tidaholm,
allt räknat från och med år 1930.

Föreningen består sålunda av följande medlemmar:

Hedersledamot:

Kaptenen Ernst Hjortzberg.

Ordinarie medlemmar:

Aktiebolaget Stockholms Spårvägar,
Gävle Stads Spårvägar,
Göteborgs Spårvägar,
Hälsingborgs Stads Spårvägar,
Järnvägsaktiebolaget Stockholm—Saltsjön,
Jönköpings Spårvägar.

Karlskrona Stads Spårvägar.
 Lidingsö Trafikaktiebolag,
 Luossavaara—Kiirunavaara Aktiebolag.
 Malmö Stads Spårvägar,
 Norrköpings Spårvägar,
 Spårvägsaktiebolaget Upsala—Mälaren.
 Stockholm—Rimbo Järnvägs Aktiebolag.
 Sundsvalls Spårvägs Aktiebolag,
 Trafikaktiebolaget Stockholm—Södra Lidingsö,
 Upsala Spårvägs Aktiebolag.

Extra medlemmar:

Kaptenen C. F. Asker,
 Byrådirektören I. Billing,
 Majoren Nils Bolinder,
 Kommerserådet A. F. Enström,
 Byrådirektören E. C. Ericsson,
 Statsinspektören K. Landtmanson,
 Direktören Erik Lundin,
 Trafikchefen K. A. Pallin,
 Maskininspektören L. W. Stähle,
 Majoren Viktor Stähle,
 Ingenjören Percy H:sson Tamm,
 Byråchefen P. Axel Valsinger,
 Direktören Ivar Wendt,
 Kaptenen Gustaf Östberg.

Passiva medlemmar:

Aktiebolaget Bofors,
 Aktiebolaget Scania-Vabis,
 Aktiebolaget Svenska Järnvägsverkstäderna,
 Aktiebolaget Svenska Maskinverken,
 Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget,
 Elektriska Aktiebolaget A. E. G.,
 Tidaholms Bruks Aktiebolag.

3. *Styrelse:*

Efter vid föreningsstämman företagna kompletteringsval består styrelsen av följande ordinarie ledamöter, nämligen:

Direktören Åke Nerell,	vald till ordinarie stämma	1932.
Ingenjören O. Lange,	» » » »	1931.
Direktören C. A. Reuterswärd,	» » » »	1931.
Direktören Gösta Hellgren,	» » » »	1930.
Direktören Einar Hultman,	» » » »	1930.

Suppleanter äro:

Direktören Hilding Ångström. vald till ordinarie stämma 1932,
 Direktören Erik Hjorth. » » » » 1931.

Till ordförande har styrelsen utsett Direktör Hellgren och till vice ordförande Direktör Reuterswärd.

4. *Kommittéer inom föreningen:*

a) *Kommittén för »Spår och ledningar»:*

Ingenjören O. Lange. Hälsingborg,
 Baningenjören R. Gripe. Stockholm.
 Majoren Viktor Stähle. Kalmar,
 Ingenjören Anders Bergman, Malmö.

b) *Kommittén för »Rullande materiel, verkstäder och hallar»:*

Maskiningenjören E. Grotte. Saltsjöbaden,
 Direktören Einar Hultman. Malmö.
 Maskiningenjören E. Engdahl, Stockholm,
 Verkstadsingenjören C. A. Christensson, Göteborg.

denne senare såsom ersättare för Avdelningschefen O. Malmer, som under året avlidit.

5. *Representanter i utländska föreningar m. m.:*

a) *Union Internationale de Tramways, de Chemins de Fer d'Intérêt Local et de Transports Publics Automobiles, Brüssel:*

Direktören Gösta Hellgren. Stockholm.

b) *Fullmäktige i Sveriges Tekniskt Industriella Skiljedomsinstitut:*

Direktören Gösta Hellgren, Stockholm, och
 Direktören C. A. Reuterswärd, Göteborg.

med Direktören Åke Nerell, Stockholm, och
 Ingenjören O. Lange, Hälsingborg,
 till suppleanter.

c) *Elektriska standardiseringskommitténs utskott för elektriskt banmaterial:*

Maskiningenjören E. Engdahl, Stockholm,
 Maskininpektören L. W. Stähle, Stockholm,
 Direktören Hilding Ångström, Uppsala, och
 Verkstadsingenjören C. A. Christensson, Göteborg.

6. *Räkenskaper:*

Följande sammandrag av föreningens räkenskaper utvisar den ekonomiska ställningen vid 1929 års början och slut.

Enligt 1928 års berättelse uppgingo tillgångarna den 31 december 1928 till Kr 537:79

Inkomster år 1929:

Medlemsavgifter:	
Ordinarie medlemmar	Kr. 4.550:—
Extra medlemmar	» 130:—
Passiva medlemmar	» 750:—
	» 5.430:—
Ränta å kapital	» 73:99
	<hr/>
	Kr. 6.041:78

Utgifter år 1929:

Kostnader för årsmötet i Göteborg	Kr. 815:40
Årsskriften 1928	» 2.080:22
Reseräkningar	» 1.614:55
Sekretariat, trycksaker, porton, telegram m. m.	» 1.073:28
Övriga omkostnader	» 307:75
	» 5.891:20
Föreningens tillgångar den 31 december 1929	Kr. 150:58

Stockholm i augusti 1930.

GÖSTA HELLGREN.

Ordförande.

Wilh. Augustinsson.

Sekreterare.

REVISIONSBERÄTTELSE.

Undertecknade, utsedda att granska Svenska Spårvägsföreningens räkenskaper under år 1929, vitsorda härmed, att dessa befunnits i god ordning och behörigen verifierade.

I styrelsens berättelse för 1929 intagen redogörelse beträffande inkomster och utgifter under året samt den ekonomiska ställningen vid 1929 års slut överensstämmer med räkenskaperna.

Ansvarsfrihet för 1929 års förvaltning tillstyrkes.

Stockholm den 26 augusti 1930.

Otto Westerberg.

J. A. Ericsson.